

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

25. szám.

Debrecen, 1927 június 18

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Elnöki megnyitó az Országos református tanáregyesület közgyűlésén.

Bár múltévi közgyűlésünkön már úgy nyilatkoztam, mint akinek utoljára volt alkalmam egyesületünk elnöki székéből református tanárságunkhoz szólanom, jelenlegi közgyűlésünk ünnepélyes jellege, mellyel tanáregyesületünk 25 évi működését zárjuk be, arra készítetett, hogy e 25 éves mult édes-bús emlékezetével üdvözöljem református tanügyünknek e századok emlékeitől megszentelt ősi kollégiumában összegyűlt tagtársainkat s a megtisztelő bizalomért hálás köszönetünket nyilvánítva, lelépő tisztikarunkkal együtt vegyek búcsút egyesületünk vezetésétől.

Egyesületünk negyedszázados működéséről, melynek majdnem felét nemzetünk leggyászosabb korszaka bénította meg, hogy mit tettünk ez alatt a tanári közszellem építésére, testületi érdekeink előmozdítására, református tanügyünk fejlesztésére s nemzeti kulturánk emelésére: mindezekről ügybuzgó alelnökünk lesz hivatva megemlékezni. Én ezúttal más irányban kívánom az emlékezet fáklyáját meggyújtani. Mint kulturegyesületnek ugyanis lehetetlen hallgatással mellőznünk azokat a lelkesült centennáris ünnepeket, melyeken az emberi művelődés két nagy szellemének, a nevelés és a zenei művészet legnagyobb újkori mestereinek, Pestalozzi és Beethoven emlékének haláluk százados évfordulója alkalmából úgyszólván az egész művelt világ kegyelettel áldozik. S megemlékezésünkkel nemzeti kulturánk nevében nekünk is le kell rónunk a hála és kegyelet adóját halhatatlan szellemük iránt, kiknek emlékét egyetemes emberi hatásuk mellett, idegen létükre is éppen egy lánglelkű magyar főúri hölgy, Brunswick Teréz grófnő úgy fűzte össze, hogy míg a zenei művész tőle nyert ihletet, addig a nagy pedagógus őt ihlette meg oly mélyen, hogy áldozatkészsége és lelkes agitációja folytán a kisdedovás terén Európa majd minden államát megelőzhettük.

A zenei művészet méltatása s a Beethoven

dicsőségének tartozó hódolat köznevelésünk mai rendszere mellett jóformán kívül esik működési körünkön. Elragadtatással, csodálattal hallgatjuk felséges szimfóniáit és szónátáit, melyeket még siket állapotában is, a világ diszharmoniájából mit sem hallva, mintegy a szférák zenéjeként önnön lelkének harmoniájából alkotott. Bámulattal töltenek el az emberi élet ezer változatának, az öröm és bánat, a gyönyör és fájdalom, a szeretet és gyűlölet csodás zenei hangfestései; de lélekművelő hatásukat érzékeltetni alig tudhatjuk. Köznevelésünk ugyanis minden fokon az intellektuális képzésre helyezvén a súlyt, leggyöngébb oldala éppen az érzelmi és esztétikai műveltség alapvetése. Református iskoláink e tekintetben, ősi tradíciójukat követve legalább az egyházi ének és a zenetörténet kötelező tanításával fölülte állanak ugyan az állami tanintézeteknek, de az állami tanrendszer irányadó szerepe miatt ének- és zenetanárainkat még az országos tanári nyugdíjintézetbe sem tudjuk bejuttatni. Menyire más volt az emberiség ifjúkorában a nevelési eszmény, mutatja az ókori Athén nevelési rendszere, mely katexochén esztetikai műveltség megszerzésére irányult. Költészet és zene alkották a nevelés tényezőit, magát a szellemi nevelést is „musiké” szóval jelölték s aki a zenében járatlan volt, művelt embernek sem tekintették. Ma természetesen az ismeretek végtelen gazdagsága s a világnézet magasabb fejlettsége mellett ily egyoldalú képzésről nem álmodozhatunk, de az Árion meséje, hogy énekével állatokat szelidített, nem fantasztikus találmány, hanem lélektani megfigyelésen alapuló példázat. A *művészet erkölcsnemesítő hatása lélektani igazság*. S az újkori Árion épp oly nevelője az emberiségnek, mint a pedagógus vagy morálfilozofus. A közerkölesiség nemesítésére pedig sohasem volt nagyobb szükség, mint a világháború vadsága alatt eldurvult érzelmek mai korszakában. Hiszen az igazi kultúra nem a technika fejlettségében, hanem a lélek nemességében áll. Ha tehát a nevelés feladatául a lelki tehetségek harmonikus kiképzését tekintjük, amint tekintenünk kell, az intel-

lektuális képzés mellett egész nevelési rendszerünkben nagyobb súlyt kell helyeznünk a jövő nemzedék érzelmi világának megnevelésére, esztetikai érzékének és ízlésének kifejlesztésére is, hogy a tudomány vívmányai mellett a művészi alkotás remekait is élvezni legyenek képesek. A Beethoven magasztos művészete is, mellyel a zenei alkotás zenitjére emelkedett, ekkor válhatik az emberiség közkinésévé, míg ma inkább csak a finomult ízlésűek műélvezetének tárgya.

Sokkal közelebb áll hivatásunkhoz a másik ünnepelet geniusnak, a svájci nagy pedagógusnak, Pestalozzinak emléke, akinek nevelésügyi jelentőségét ha egyidőre nálunk is elhomályosította ugyan a kor másik nagy pedagógusának, Herbartnak a hatása, ma a tanügyi közvélemény határozottan őt tekinti az újkor legnagyobb népnevelőjének és legzseniálisabb pedagógusának, úgyhogy a nevelésügy minden hivatott munkása ma az ő tanítványa. Pedagogiai eszméi, didaktikai és módszertani elvei közül egyik-másik többé-kevésbé már előtte is alkalmazásban volt ugyan, de mindazokat egyéniségével és irodalmi műveivel ő tökéletesíti annyira s emeli olyan fokra, melyet köznevelésünkben ma is csak megközelítőleg tudunk megvalósítani. Így a *szemléletet*, melyet a tanítás alapvető tényezőjeként alkalmazott, már ott látjuk Comenius orbis pietusában, de ő terjeszti ki azt az érzékszervek működésére s a természet megismerése mellett az egyéni élményekre, a belső lelki szemlélődésre s az önismeretre is és ezáltal az egyéni hajlamok kiképzését tekintvén a nevelés feladatául, alapját veti meg a mai iskolatípusoknak és szakiskoláknak. A *szereletet*, melyet a nevelés legfőbb törvényének vall, már hasonló értelemben másfél századdal előbb alkalmazta a mi Apácaink, de Pestalozzi volt az, ki vagyonának és egész életének az önfeláldozásig menő odaadásával tanítványainak s a gyermekek szeretetteljes gondozásának szentelve magát, magvetője lesz a hatása alatt keletkező óvodák, árvaházak s különféle nyomorultak iskoláinak. A *népnevelést* a reformáció teremti ugyan meg a népiskolák megszervezésével, de Pestalozzi terjeszti ki azt a nép legsóbb rétegeire, szinte az utca gyermekeit szedi fel iskolájába s keblére ölelve gondozza, neveli, kézimunkával foglalkoztatja őket s a munkaiskolát az általános oktatással kötve össze, kapcsolatot teremt a gazdasági élet és a népnevelés között. Maga a *szociális nevelés* eszméje is, mellyel az egyént a társadalmi és állami élet közösségébe állítva, ezeknek igyekszik hasznos polgárokat nevelni, a kor eszmeáramlatában gyökeredzik, de tanításával ő adja meg a példát, műveiben ő fejt ki először a mai szociális pedagogia alapelveit. Az *erkölcsi nevelés* legtisztább és örök forrásául pedig a *családi nevelést* tekinti. A családi nevelés fontosságáról sokan írtak már előtte és utána a pedagogiai irodalomban, de ethikai

jelentőségét senki oly magas fokra nem emelte, mint ő pedagogiai regényében, melyben Gertrud alakját az anyák mintaképe gyanánt rajzolja meg. *Az emberiség erkölcsi regenerációjának kútjeje a család* s abban az anyai szeretetet, mint a nevelés éltető napját, a legnagyobb gloriával vonja be. Végül, hogy ma egész pedagogiai módszerünket pszichológiai vizsgálódásokra alapítjuk, ez az eljárás is Pestalozzira vezethető vissza.

Ime, ezek az elvek, mint mai köznevelésünknek is sarkalatos alapelvei, hirdetik Pestalozzi apostoli nagyságát; de hatása mindenkifelett nevelői egyéniségében állott. Ezért keresik fel ifferteni iskoláját pedagógusok, bölcsek és államférfiak s ezzel nyeri meg a fejedelmek és népek rokonszenvét, úgyhogy példaadása mihamar átalakítólag hatott egész Európa köznevelésére. Hazánkban szintén korán hódít a Pestalozzi szelleme, főként protestáns iskoláinkban, melyek a külföldi eszmeáramlatokkal mindig kapcsolatot tartottak fenn s azokkal igyekeztek emelni nemzeti kultúránk színvonalát. Így báró Vay Miklós is hasonlónevű fiának, református egyházunk későbbi nagynevű vezéralakjának nevelőjéül Váradi Szabó Jánost a sárospataki főiskola növendékei közül szemelvén ki, pedagogiai előkészületre Pestalozzihoz küldi ki, aki aztán több protestáns íróval egyetemben itthon is egyik előharcosa lett a pestalozzizmusnak. Ma pedig, midőn a világáramlat hatása alatt állami életünk is demokratikus alapon van berendezve s az állam minden ténykedésében az egész nemzet kollektív akarata nyilvánul meg, a Pestalozzi népművelési törekvése és szociális pedagogiája igazi kulturpolitikai szükségesség lett.

A műveletlen tömegeknek polgár- és szabadságjogokkal felruházása csak államfelforgató törekvésekre vezet s csak művelt polgárok képesek politikai jogaik gyakorlásában az állami közérdek belátására emelkedni s egyéni érdekeiket ennek alárendelni. *A politikai demokráciának csak a közművelődési demokrácia a szilárd és egyedül biztos alapja.*¹ Ezért a legnagyobb elismerés illeti közokt. miniszterünket, ki nagystilű tanügyi reformjaiban, melyek hazai közoktatásunk minden ágára kiterjednek s azokba nemzeti egységet igyekeznek teremteni, elsőrendű helyet juttatott tanító- és tanárképzésünknek s mindenkifelett alföldi tanyai népünk elhanyagolt művelődési érdekeinek. Azok a százakra menő tanyai iskolák, melyeket a kulturális élettől legtávolabb eső néprétegünk szellemi és erkölcsi nevelésére emelt, mindmégannyi erőforrása nemzeti életünknek s azok a milliárdok, melyeket ez iskolákra fordított, nemzeti jövőnk biztosítására a legdúsabban kamatozó beruházások. Ezekhez természet-szerűleg csatlakoznak a polgári műveltség eme-

¹ Kornis Gyula „Kulturpolitikánk irányelvei“ c. tanulmánya az „Új magyar szemle“ 1921. évfolyamában (Schvarcz Gyula után).

lésére a polgári iskolák és az ezekre épített ipari, kereskedelmi s különösen a földművelésügyi kormányunk által is célba vett mezőgazdasági középfokú iskolák. Csak a nép- és polgári műveltség ilyen organizációja emelheti magasabb színvonalra közgazdasági viszonyainkat is, amint azt Hollandia és Dánia példája mutatja s teremthet hazánk romjaiból is új Magyarországot. Ám szükséges, hogy a nemzetnek legyenek tudósai, kik a magyar lélek gondolatait és alkotásait belekapcsolják a világkultúra szellemi közösségébe. Kell, hogy legyen tudományosan művelt intelligenciája, amely középiskolai és egyetemi képzettségével állami és nemzeti életünk vezetésére van hivatva; de a vezetésre szorult tömeg sem lehet pigra massa, hanem belátással kell követnie hivatott vezéréit s öntudatosan kell munkálnia nemzeti eszményeinket. *A nemzeti organizmus csak úgy működhetik egységesen a közös nemzeti célokért, ha minden szerve megkapja a neki megfelelő műveltséget.*¹

A nemzetnevelés eme szervezetében pedig a különböző fokú és típusú iskolákat, saját külön hivatásuk és feladatuk mellett is, *egységes szellemnek, egységes nevelési irányelveknek kell áthatniok*, hogy bennök a nemzeti akarat élő energiává lehessen s a nemzeti ideál testet öltessen. Ez egységnek meg kell nyilatkozni az oktatás körében is az általános műveltség mellett a nemzeti vonatkozású tantárgyak kidomborításában, de mindenkéül fölött kifejezésre kell jutnia a nevelés szellemében és irányelveiben. A nevelés szellemét a művelődéstörténet folyamán a kor szükségérzete szerint különféle eszmeáramlatok irányították. Egyszer a pietizmus, máskor a humanitás, most az idealizmus, majd a realizmus adtak sajátos szint az egyes korszakok nevelési irányának. Ma hazánk és nemzetünk szétdarabolt állapotában csak egy gondolat irányíthatja pedagógiai törekvésünket: *olyan erőteljes nevezéket növelni, mely szellemi képzettségével, erkölcsi műveltségével és testi fejlettségével képesítve legyen hazánk integritásának visszaszerzésére.* Magasztos cél, melynek megvalósításával még a jelenlegi nevezédek is expialhatná nemzeti bűneit. És e törekvésünket nem valami panacea segítheti célra, hanem a vallás erkölcsi, a hazafias és a testi nevelés mélyítése és legmagasabb fokra emelése. E pedagógiai háromság egységbe olvadva eredményezheti, hogy a *nemzeti kultúra egyszersmind nemzetfenntartó erővé lehessen.*

Az erkölcsi nevelés mai nagy jelentőségére már föntebb rámutattam. Egészséges társadalom csak erkölcsi jellemén épülhet fel. De az az erkölcsi katharzis, melyen társadalmunk meglazult erkölcsi érzékének át kell mennie, csak vallásos alapon, csak az Istenben vetett mélységes hiten épülve, lehet igazán bensővé, szívet és lelket nemesítő világnézetté. A nemzetünket ért nagy csapás között is meg kell

¹ L. Kornis Gyula föntebbi tanulmányát.

szilárdítanunk a fogékony gyermek és ifjú lelkekben az erkölcsi világrendben s az isteni gondviselésben vetett törhetlen hitet, bizodalmat és reménységet, hogy esüggedésükben bátorítsa, gyöngeségükben erősítse a rájuk váró nemzeti feladatra. Ha naponként elimádkoztatjuk tanítványainkkal a nemzeti hitvallást: „*Hiszek egy isteni örök igazságban*”, nem szabad annak üres szolammá válnia, hanem akarataikat edző meggyőződésévé kell érlelődnie. Mai ifjúságunk sorsa zendül ki a költő szavaiból is:

Ha felnővén tapasztalod,
Hogy apáid földje nem honod
S a bölesöd s koporsód közti úr
Századoknak szolgált megveül,
Lej vigasztalást a szent ígében:
„Bujdosunk e földi téreken!”

Hány magyar ifjú bölesője és sírja közé vont mesgyét a trianoni határ! De Isten örök igéi vigasztalást nyújtanak, hogy e mesgyéknek előbb-utóbb le kell omlaniok s az isteni örök végzésnek meg kell dicsőülnie a nemzetek sorában is.

A nemzeti irányú hazafias nevelés a református iskola legbensőbb lényegéhez tartozott mindenkor s tartozik ma is. Ez ellen tört a nemzetközi szociálizmus, az egyetemes emberi testvériség eszméjével narkotizálva a lelkeket. s átszenvedtük gyászos eredményét a mindent felforgató kommunizmusban. Ezt ostromolja újabban a *páneurópa* jelszava alatt megindult mozgalom, bontogatva a nemzeti határokat. De mindezen törekvések ellen eléggé be vagyunk immár oltva, hogy meg ne fertőzzék nemzeti életünket. S megtanulhassuk nemzetünk prófétájától, Széchenyitől, hogy csak nemzeti sajátosságaink kifejtésével vihetjük előbbre az emberi haladást is, csak a nemzeti géniusz alkotásaival tehetünk szolgálatot az egyetemes kulturának is. A nacionalizmus eszméje, mely a múlt században megteremtette a nemzeti egységeket, ma még erősebben érvényesül az államok életében. Fokozottabb mértékben kell tehát azt ápolnunk köznevelésünk minden fokán és ágazatában *Meg kell teremtenünk a pedagógiai irredentizmust,*² amely ifjúságunk lelkületét nemzeti aspirációinkkal átítatva, előkészítse elszakított véreink egyesítését a magyar nemzeti államban.

Ami pedig a testi nevelés magasabb fejlesztését illeti, erre egyenesen a világ hatalmaságai adnak ösztönt nemzetünknek. Mig ugyanis maguk állig fegyverkezve igyekeznek biztosítani ragadmányaikat, minket még a társadalmi rend fenntartására szükséges véderő létszámában is korlátoznak. *Az iskolában kell tehát nemzeti hadsereget nevelnünk.* Tanintézetainknek mintegy az őstípust, a görög *γυμνάσιον* jellegét kell felölniök, ahol az ifjúság sportegyesületekben, cserkészcsapatokban, tornaversenyeken edzi magát erőteljes férfiakká, hogy lelki

¹ Arany: Fiamnak.

² L. Kornis idézett tanulmányát.

és testi kiképzésükben szintén a görög eszmény, a *καλκικαδία* valósuljon meg.

Hogy a magyar református iskola e nevelési irányt a jövőben is azzal a hűséggel fogja szolgálni, mellyel a nemzeti szellemet mindig ápolta; hogy református tanárságunk nyomasztó anyagi helyzetében is nemes idealizmussal fogja munkálni e nevelési irányelvek diadalát s benső hivatottsággal fogja a jövő nemzedék lelkébe is átplántálni nemzeti eszményeinket: „hiszem és vallom“. S e hittel és bizalommal tagtársainkat tisztelettel és szeretettel üdvözölve, közgyűlésünket ezennel megnyitom.

Dóczy Imre.

A „fiatalítás“ művészete.

Ezzel a problémával is foglalkoznak a mai kor orvosai.

Az öregedő embert újból fiatalá varázsolni; késleltetni a halált, az elmulást, — régi vágya ez az emberiségnek. Úgy látszik, hogy a huszadik század egyik-másik tudós férfija, belevágja a fejszét eme nagy fába is.

Steinach és Voronoff orvosok legalább ilyesmivel kísérleteznek. S tegyük hozzá, hogy némi látszólagos sikerrel. A hír legalább szárnyaira kapta mindkét orvos nevét. Írnak, beszélnek róluk a mi ujságiróink is.

Szerény nézetem szerint azonban, eddig a mi jobb nevű ujságiróink közül senki okosabban, alaposabban hozzá nem szólott ehhez a kérdéshez, mint a Pesti Hirlapban „Zsolt“, az „Esti Levelek“ írója.

Zsolt, mint maga is öregedő ember, jogosan szólott ehhez a témához. S remekül fejti ki, hogy ő mint idős ember, csak egy tanácsot adhat mindazoknak, akik sokáig bizonyos fiatalos testtel, lélekkel, kedéllyel akarják hordani az élet igáit. Azt nevezetesen, hogy éljenek tisztességes, fedhetetlen, becsületes „családi“ életet.

Szóval Zsolt, az emberek erkölcsi életétől teszi függővé a fiatalos erő, egészség és kedély hosszabb időre való konzerválódását.

Csak egyet felejtett el a mi kedves Zsoltunk. Azt ugyanis, hogy az erkölcsi szó elé, miért nem írta oda ezt a szót: „Vallás?!“

Hiszen ez a legfontosabb, legelsőbb rangú szérum a korai öregedés ellen... A vallás-erkölcsi élet.

Óh be nagyszerű cikket írhatott volna, ha példa kedvéért felhossa, mondjuk a vallásos lelkületű Apponyi Albertet, az ország legöregebb s ma is leghatásosabb szónokát; vagy a ma is hatalmas tollú Rákosi Jenőt, Berzeviczy Albertet; vagy (akiket tisztán udvariaságból hagytam utóljára) a mi nem régen elhalt Darányi Ignácunkat, gróf Degenfeld Józsefünket vagy Dóczy Imrénket.

De hát ha Zsolt, az „Esti Levelek“ kedves tollú írója, a vallás-erkölcsi élet konzerváló erejéről elfelejtkezett, az még magában véve

nem baj. Arra valók az egyházi lapok, hogy erről a leghatásosabb szérumról is megemlékezzenek.

Hiszen a keresztyén vallás, közelebbről a mi evangéliomi vallásunk, nemcsak az öregedés, az elmuláshoz közelgető esztendő, de még a halál ellen is gyógyírt keres és ajánl. Egyesenesen örökéletet ígér mindazoknak, akik Krisztusban hisznek és az ő parancsolatai szerint élnek.

S ha csak a földi élet tartalmát — szóval, amit saját szemeinkkel áttekinthetünk is — vizsgáljuk, egész légióját látjuk például református Sionunk falai között a nagy kort élt s a magas korban is derült, vidám kedéllyel dolgozó vallásos lelkeknek, egyéneknek.

Vajjon ki ne ismerné közöttünk a ceglédi református egyház pátriarchájának, néhai b. e. Dobos Jánosnak megható önvallomását, egyházi beszédei első kötetének bevezetésében: „Itt állok 82 éves koromban, az ég felé nyújtva száraz ágaimat... Itt állok hajlott, komor hidadon nagy örökkévalóság, útlevelem itt van, visszaadom felbontatlan: én nem tudom, mi a boldogság. Uram, légy irgalmas, légy kegyelmes a gyarló embernek!“

S vajjon ki ne emlékezne a pár évtizeddel ezelőtt végzett lelkészek közül néhai b. e. Kiss Áron és Kun Bertalan püspökökre, akik jóval túl a nyolevanadik esztendőn, a leghűségesebben szolgálták az anyaszentegyházat? Én még hallottam Kiss Áron püspököt 84 éves korában, egy olyan humoros dikciót tartani, amellyel hangos derültséget váltott ki a népes társaságban. (Óh bizony, akkor még „Nagy-Magyarország“ voltunk s jól állott a humoros beszéd még a magyar református püspök ajakán is.)

Ma is láthatunk — hála Istennek — sok-sok magas kort ért lelkészt, tanárt, tanítót, buzgó világi embert, akiknek egyéniségükről, megjelenésükről hangosan szól az a nagy igazság, hogy a vallás-erkölcsi élet bizonyos konzerváló erőt ad az élők bizonyos nagy százalékának. Ott van például kerületünk nagyérdemű főgondnoka, gróf Degenfeld József. Vajjon hány, ma már őszhajú lelkész vizsgázott egykor előtte az öreg kollégium kis tanácstermében?! S még ma is ott találjuk — hála Istennek — illusztris egyéniségét kerületi, konventi s zsinati gyűléseinken.

Az erdőben is azok a fák élnek a legtovább, amelyeknek gyökerei kedvező talajban ágaznak szét. Így vagyunk a saját életünkkel is. Az igazi vallás-erkölcsi alap az a drága humusz, az az értékes talaj, amelynek rétegei között hosszú életet nyer egy-egy halandó; szép magas kort, amelynek hatása alatt szinte hallja az ifjabb nemzedék: Az ősz ember előtt kelj fel, és a vén ember orcáját becsüld meg. (III. Mózes 19. 32.)

A vallás-erkölcsi élet eltilt bennünket mindenféle excessustól, kilengéstől. Még pedig testi és lelki téren egyaránt.

Mert nem elég ám egyedül józan, mértékletes életet élni. A lelki élet törvényeinek áthágása, nagyon sokszor keményebb büntetést szab ki reánk, a testi élet törvényeinek áthágásáért kijáró büntetéseknél.

Nem szükséges itt a szentírásból idéznünk Júdás esetét, akit a saját lelkiismerete egyenesen önakasztásra ítelt. Az élet, mint valami mozi-vászon, a példák egész szomorú sorozatát mutatja fel előttünk. Hány öngyilkosról regél a krónika ezzel a sablonos, riporterekhez illő kifejezéssel: Tettének oka ismeretlen. Persze a lelkiismeret irtózatossá vádemelése, az újságírók előtt sokszor ismeretlen.

De, ha a lelkiélet törvényeinek áthágása sokszor nem követeli is, az emberek részéről egyenesen a halálbüntetést, hányszor húzhat fejünkre, halántékunkra idő előtt ősz-hajszálakat, mindenféle fegyelmi bíróság nélkül?

Vannak ambíciók, amelyeknek elérése talán számíthatunk, de amelyek soha kielégítést nem nyerhetnek. Milyen kedvetlenséget, mennyi keserőséget hagynak az efajta dolgok sokszor szívünkben, idő előtt a tél derét, havát hintve fejünkre, megritkítva hajunkat; barázdákat, szarkalábakat húzva homlokunkra, arcunkra.

Mi egyházi emberek s közelebről éppen mi, lelkészek, vajjon miért nem szívleljük meg azt a régi nagy igazságot: „Nem azé a pálma, aki fut, hanem a könyörülő Istené“. Nem lehet mindenki püspök, avagy esperes. Hiszen sokszor egy-egy egész nemzedék hal ki anélkül, hogy ezen tisztségekre az örök végeztől, csak egy-egy lélek is, predestinálva lenne.

Különbben is az idő, a gondok, a bajok s a mi magyar népünket jellemző nagypénteki hajlamoknak éppen velünk szemben való éreztetése, ellenünk való irányítása, úgyszólván sok-sok ősz-hajszálát húznak halántékainkra idő előtt. — Hátha még ezeket a sokszor elkerülhetetlen belső gyötrelmeket, nyavalyákat magunk is növeljük holmi elérhetetlen, lehetetlen ambíciókkal! ?...

Az igazi vallás-erkölcsi életnek teljes átérése, átgondolása, követése, meglehetősen száműzi szívünkben az efajta belső gyötrelmeket. — Konzervál bennünket az élet gyarlóságával, sok-sok ostobaságával szemben. Okosság, bölcseség avat bennünket. Derültebbé teszi a kedélyt, a szívet. Megtanít bennünket a kis igények megbecsülésére, szeretetere. Vidám lelkű embert formál váratlanul is, az élet csalódott vándorából

Steinach és Voronoff orvosok majom-mirigyekkel akarják megfiatalítani a huszadik század öregedő, túl-modern gyermekét. Hát csinálják ezek a doktor urak, ahogy jónak látják. Fiatalítsák meg a vén embereket tetszésük szerint.

Csekélységem részéről azonban tisztelettel bátor vagyok kijelenteni a következőket: Soha bármi néven nevezendő egyházi és világi tisztség betöltésénél, szerény szavazatomat nem fogom adni olyan egyénre, aki életét efajta szé-

rummal hosszabbította meg. A kalapot ugyan illedelemből, ha éppen szükséges, leveszem előtűk, de szavazatot nem fogok adni reájuk sohasem.

Mert hát van ezen a világon így is elég baj. Az ősi, mondhatni bizonyos állati hajlamok így is érvényesülnek ezen a világon sokszor — fájdalom — eléggé.

Hiszen egész kulturánk abból a nagyszerű harcból áll elő, amit a becsület, a tisztesség, szóval az erény folytat a gonosszúsággal, hamissággal. Balzac, a híres francia író, aki Párizsban a Pantheonban alussza síri álmait, régen megmondotta: A pénz és a szerelem vezető hatalom.

Szóval az erény, az igazság így is sokszor húzza a rövidebbet a társadalmi élet porondján.

De hát mi lesz akkor, ha ama bizonyos ősi hajlamot, holmi állati preparátumokkal is igyekszünk fokozni, erősíteni?!

A világért sincsen kedvem tréfát csinálni ebből a komoly problémából. De azt hiszem, hogy mindnyájan megegyezünk abban a felfogásban, hogy mégis csak az egyháznak, az államnak s a társadalomnak azon őrállói érdemlik meg a köztiszteletet, akiket a vallás-erkölcsi élet ereje, hatalma preparált bizonyos szép, hosszú életre. S nem azok, akik holmi mesterseges eszközökkel nyerik el majd az öregség, a vénység koronáját.

Én legalább úgy gondolom, hogy a biblia is, eme vallás-erkölcsi életet élő és megöregedett egyénekre mondja ezen remek szavakat: Igen szép, ékes korona a vénység, az igazságnak utáiban találhatik. (Példb. 16, 31.)

Baráth Imre.

Egyház

Püspöki látogatás a szatmári csonka-egyházmegyében.

III.

Az eredeti tervnek megfelelően a Püspök úr, a főjegyző és a titkár társaságában pünköst másodnapján, folyó hó 6-án délben indult útnak a látogatás második turnusára. Fájdalom, a Püspök úr az előző hét hajszott munkáit nemhogy valamennyire kipihenhetette volna, de a változó időjárásban még erősen meg is hült, úgyhogy már lázas influenzas állapottal indult el a második útra s még hű titkárja is hozzá hasonló szenvedő állapotban volt. Mindemellett is a Püspök urat jellemző csodás akaraterő és kötelességtudás, főképp pedig a mindenre elégséges Kegyelembe vetett rendíthetetlen bizalma képessé tette őt arra, hogy a maga legáldozatosabb megerőltetésével, jóformán napról-napra rosszabbodó testi állapotban ezt az egész második körutat is, egészen a kijelölt program szerint elvégezze. Futó titkár úr, szintén bete-

gen, hasonló áldozatos odaadással tartott ki mindvégig mellette.

A vonattal Gacsályba menet már a fehérgyarmati és a nagyszekeresi állomásokon kedves tisztelgésekben volt része a Püspök úrnak az ottani lelkipásztorok vezetése alatt megjelent presbiteriumok és ifjúsági küldöttségek, leventék részéről, annak eleven bizonyságául, hogy az ott tavaly lefolyt látogatása a szívekben mély nyomokat hagyott. Alkonyodott, amikor beérkeztünk Gacsályba, hol a szép fogadtatás és a kiváló Madarassy Endre főgondnok vendégszeretetéből elköltött vacsora után csakhamar nyugalomra tértünk, mert másnap különösen terhes nap várt reánk. Gacsály a Madarassyak ősi fészke lévén, ez alkalommal e hitbuzgó és kálvinista család több, részint ottlakó, részint a távolból a Püspök úr üdvözlésére sietett tagjával volt alkalmunk kezét szorítani s élvezni többrendbeli szívességüket. Június 7-én a reggeli órákban lefolyt Gacsály egyházi megvizsgálása, amely a fiatal, új lelkipásztor munkásságára nézve reménységgel biztatott; a déli órákban már Császlón volt a vizitáció, hol különösen az egyházi énekkarok szokatlanul gazdag tartalmú és művészi igyekezetű szereplései vívtak ki elismerést. Az itteni aggasztán lelkipásztor sok hűséggel, de természetesen inkább csak a régi mód szerint pásztorolja ragaszkodó nyáját. A délután nagyobb részét és az estét s éjszakát Szamosbecsen töltöttük, egészben véve reménykeltő gyülekezeti jelenségeket tapasztalva. Másnap, június 8-án délelőtt Szamostatárfalva következett, a magyar református egyháznak ez az egyik legparányibb gyülekezete, hasonló terjedelmű, de ritka műemlékszámúba menő (középkori, többszínű téglából rakott, bevakolatlan, rendkívül érdekes architektúrájú) templomával. Pásztor és gyülekezet itt igen nagy szegénységgel küzdve is hűségesen állják őrhelyüket. A délután a Szamos túlsó partján közvetlen közelségben fekvő Szamosangyaloson telt el, hová a Püspök úr és nagy kísérete csónakokon vonult át. A fogadtatás itt is igen kedves volt, de a tapasztalatok — régi bajok keserű gyökeréből hajtván ki — kevésbé örvendetesek. A következő nap (9.) délelőttje Hérmánszegé volt, ahol sok nyomát találtuk a jó igyekezetnek; a délutánja Szamossályié, ahol már kevesebb ilyen nyom mutatkozott. Másnap (10.) délelőtt még megvizsgáltatott Szamosújlak, ahol — búcsúzóra — sok gyönyörűség jelenleg legeltethettük szemünket a derék pásztori családban is, a kicsiny, szegény, de párját ritkítóan kegyes és áldozatkész gyülekezetében is (bőséges gyermekáldás, annak szeretése és kívánása mellett a községben — talán az egész országban páratlanul — egyetlenegy korcsma sincsen!) Innen indult aztán haza a Püspök úr és két kísérőtársa, hosszú, fárasztó (d. e. 11-től d. u. 1/26-ig tartó) kocsi-zással és vasutazással Debrecenbe.

A Püspök úr, bár mint mondtam, napról-

napra fokozódó rosszulléttel küzködött, bámulatos lelki és testi energiával dolgozta végig az egész körutat, fáradhatatlanul intve, buzdítva és lelkesítve; mindössze a templomi istentiszteletek tartását bízta rá, mikor már a hangja is teljesen felmondta a szolgálatot, a főjegyzőre. Ez a magáról teljesen elfelejtkező odaadása Krisztus és az anyaszentegyház ügye iránt, ha lehet, még jobban felfokozta iránta a lelkipásztorok és a gyülekezetek csodáló szeretetét, akik már csak emiatt is fáradhatatlanok voltak gyöngéd ragaszkodásuk, óvó és féltő szolgálatkészségük megmutatásában. Ha a toroka és a melle a Püspök úrnak nem lett volna a legsúlyosabban megtámadva, talán képes lett volna a harmadik és utolsó turnusra is vállalkozni állandó lázai közepette is; így azonban hangja időleges elvesztését isteni újmutatásnak véve s az őt szeretettel és remegő féltéssel környező kéréseinek engedve, lemondott erről s a túrháti (legnagyobb részben a nagybányai traktusból ide szakadt) gyülekezetek meglátogatását az őszre halasztotta, ő pedig hazajött, hogy a munkának nem megszüntetésében, csak megváltoztatásában keressen pihenést és gyógyulást.

Mivel azonban a cégénydányádi gyülekezet a június 12-iki templomszentelésre már oly nagy előkészületet tett, hogy ezt az ünnepséget tovább halasztani nem lehetett, Püspök úr rendelkezése folytán a főjegyző — aki közben június 11-én reggel a Debreceni Gazdasági Egyesület jubileuma alkalmával tartott hálaadó istentiszteletet is elvégezte a beteg Püspök úr helyett — 11-én estére ismét kiszállott Fehérgyarmaton át Cégénydányádra, ott elvégezte a vizitációt s az ünnepi diszbe öltözött, de a várva-várt legkedvesebb vendég elmaradása miatt érthetően fájó szívű gyülekezetet megvigasztalta a Püspök úr azon ígéretével, hogy legközelebbi körútja alkalmával egy rövid időre meg fogja látogatni őket is. Másnap azután megtörtént a gyülekezet nagy áldozatkészségével renovált szép szent hajlék Istennek ajánlása a főjegyző igehirdetésével (I. Péter 2 : 5. felett) és Sípos József esperes nagyszabású és gazdag tartalmú templomszentelő imádságával. Az ünnepség fényét és bensőségét nagyban emelte az, hogy arra az esperes úr vezetésével közelből és távolból 15 lelkipásztor sereglett össze, legnagyobb részben családjaikkal; jelen volt továbbá Ujfalussy Lajos egyházmegyei tanácsbíró, Péchy Manó felsőházi póttag és Jeney Károly ny. táblabíró, zsarolyáni egyh. főgondnok is. A presbiterium tisztelgése után barátságos közebéd volt, melyen több nagyon komoly pohárköszöntő hangzott el, középpontban a távollévő Püspök úr éltetésével s drága egészsége mielőbbi helyreállításának szívbeli kívánásával. Délután a vendég lelkipásztorok és a helybeli intelligencia közreműködésével jól sikerült vallásos estély volt, melynek és az egész szép, nemes, puritán és mégis bensőséges ünnepségnek rendezése elsősorban a nagybuzgó-

ságú fiatal lelkipásztor érdeme, akit Isten előbb a világháború, azután nagy családi fájdalmak tüzeiben különösen sokat próbált, — bizonyosan azért, hogy „mint az arany jöjjön ki Ő előle“.

Ha Istennek szent Lelke megtermékenyíti az emberek végezte magvetést, igen mélyreható és jelentős lelki hatásokat várhatunk e második szatmári vizitációs körúttól, melyet hogy — a vezérnek hasonló megpróbáltatása nélkül — a harmadik is alkalmas időben mielőbb hasonló eredménnyel követhessen: adja a mindenható és gondviselő Kegyelem!

Notarius.

Közélet

Ünnep Északkeleten: Bergben.

Míg Északkeletnek szatmári részében generális vizitáció alkalma szerez ünnepet egy-egy gyülekezetnek, addig Bergben az egyházmegye lelkészei és tanítói közös nagy konferenciát készítettek elő Tiszaszalkán június 8-ára. Régóta vágyakoztak már erre itt a lelkek és vágyaikat megérlelni, a közös konferencia gondolatát testbe öltöztetni segített a vidék egyházi lapja, a „Pásztorújság“ is.

A konferencián előadás tartására meghívták a tiszántúli egyházkerület belmissziói utazó lelkészét, az országosan ismert és nagyrabecsült Fekete Gyulát, továbbá a *Hit és Szolgálat* mozgalma fáradhatatlan munkásait: Bereczky Albertet és Tildy Zoltánt vendégnek e sorok íróját Szatmárból.

A nagyszabású konferencia napjára Isten kegyelméből jó időt kaptunk, ami nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az egyházmegye legtávolabbi részéből is szép számmal gyűltek össze lelkészek, tanítók és nők. Meg kell említeni, hogy vonaton senki sem jöhetett — mert vasút ezen a vidéken egyáltalán nincs —, hanem gyalog, vagy szekeren. Jó ezt megjegyezni azoknak, akik lenézőleg beszélnek e vidék lelki elmaradottságáról.

A konferencia istentisztelettel kezdődött, amelyen Bereczky A. és Tildy Z. szolgáltak, a beregi egyházmegye lelkészeinek és tanítóinak közös énekkara pedig énekelt nagy hatással, szépen.

Ezután közös konferencia volt. Ezen először Fekete Gyula tartott előadást „A beregi egyházmegye pünkösztjéről“. A megromlott világot — úgymond — nekünk meg kell javítanunk, a Krisztus példája szerint, a Lélek segítségével. Az ember megjavítható, különben Jézus sem fogott volna hozzá az emberek megjavításához. Legyünk engedelmesek és alázatosak a szolgálatban. Isten örökkévaló, hatalmas erőinek engedjünk szabad folyást életünkben. Így mi is boldogok leszünk és másokat is boldogokká tudunk tenni.

Bereczky Albert: „Az egyházi megújulás

feltételei“ címen felmutatta, hogy a „Semper reformari“ elvéről nem szabad elfeledkeznünk ma sem, amikor a református egyházra olyan nagy felelősség hárul Magyarországon, amilyen még eddig sohasem. Az egyháznak lélekben kell megújulnia mindenekelőtt, hogy Jézus evangéliumát életté változtassa, megújult embereken keresztül, akik engedelmesek, egyakarattal vannak, fanatikusok és Szentlélekkel teljesek.

Tildy Zoltán: „Az anyaszentegyház leghatalmasabb fegyvere“ -ről szólva rámutatott arra, hogy egyházunk leghatalmasabb fegyvere az Ige és az Ige szolgálatában álló sajtó. A XVI. században minden nyomda a mi kezünkben volt. Mi tanítottuk meg ezt a nemzetet könyvet nyomtatni és olvasni. Ezzel a dicső múlttal szemben szomorú és szégyenteljes a mai állapotunk akár a róm. katolikusokkal, vagy a szektákkal, akár a hitetlen sajtóval hasonlítjuk össze a magunkét.

Ma, amikor az embernek szinte szárnya nőtt (az Oceánt éppen most szelte át a második repülő), az Isten üzenetét is a *leggyorsabban* kell eljuttatnunk mindenüvé híveinkhez nekünk is, különben elkésünk és mások viszik el helyettünk. A református sajtó támogatása a legelső kötelességünk.

Bordy Mihály tiszavídi községi tanító nem a legszerencsésebb formában és hangon tárgyalta ezt a nagyfontosságú témát: „A lelkész és tanító, mint munkatársak“, de a beregiek között példaképpen meglevő szép harmonia kiállotta most is a próbát.

A szép és lelkes köszöntők között elköltött közebed után Bereczky Albert tartott konferenciát az egyházmegyéből összegyűlt lelkes női közönség előtt Krisztusról, mint a nők egyetlen igazi életideáljáról.

Azután külön-külön ülésezett az egyházmegye lelkész és tanító-egyesülete.

Aldott nap volt és sokat kaptak a közelről s távolról összesereglettek. Emlékezetes és gazdag napja marad ez a tiszaszalkai gyülekezetnek is, amelynek buzgó lelkipásztora, Kelemen Gyula sok fáradsággal és áldozattal szerezte meg ezt híveinek.

Legyen áldás életén és kedves családján.

Vajha a szomszédos egyházmegyében is mielőbb követhetnők a beregiek példáját, ilyen konferenciák megrendezésében!

Kósa Béla.

Különfélék

A Tisza István Tudományegyetem új rektora dr. Verzár Frigyes orvoskari professzor lett, aki, amellet, hogy európai hírű tudós, református egyházunknak is buzgó tagja s a debreceni egyháznak presbitere. A választás egyhangú volt.

Ecsedi István tudós tanárunk „Hortobágyi pásztor- és betyárnóták“ cím alatt nagy-

értékű gyűjteményt adott ki. — A könyv ismertetésére visszatérünk.

Kálvin-ház vasárnap Debrecenben. A Kálvinisták Templomegyesülete a felállítandó szék-háza céljaira június 19-én Kálvin-ház vasárnapot rendez. Az összes templomokban vallásos ünnepségek lesznek, melyeken a helyi lelkészen kívül kiváló vidéki lelkészek is szolgálnak.

A Tisza István Tudományegyetem évvégi ünnepélye június 13-án d. e. folyt le. Az ünnepség délelőtt 10 órakor a Nagytemplomban kezdődött, ahol a Kántus éneke után, dr. Erdős József hittudománykari professzor mondott magasszárnyalású imádságot. Az istentisztelet után egyetemi közgyűlés volt a kollégium dísztermében. Megnyitó beszédet dr. Lencz Géza prorektor tartott. Ezután dr. Huzella Tivadar és dr. Márffy Ede orvosi, illetve jogi karok dékánjai tartottak előadást. Felolvasták a megjutalmazott hallgatók neveit. Tanulmányi előmenetelükért jutalomban részesült 6 hittan-, 5 jog-, 6 orvos-, 6 bölcsészettan hallgató. A bensőséges ünnepély a kollégiumi Kántus énekével ért véget.

A Debreceni Gazdasági Egyesület fennállásának 60 éves fordulója alkalmából jubiláris ünnepélyt tartott június 11-én. A nagytemplomi istentiszteleten dr. Révész Imre mondott imádságot, énekelt a Kántus, d. e. ünnepélyes közgyűlés volt, másnap pedig állatkiállítás a Hortobágyon.

Tízéves találkozó a debreceni református főgimnáziumban. Az intézet 1917-ben végzett növendékei június 11-én gyűltek össze találkozásra. A kollégiumi oratóriumban Révész Sándor főgimn. tanár, okleveles lelkész mondott imádságot. Délben társasbéd volt, melyen megjelentek az intézet tanárai, élükön S. Szabó József igazgatóval.

A debreceni református főgimnáziumban az évvégi vizsgálatok június 15—18. napjain mentek végbe.

Gróf Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter megértő támogatásával a kultuszminiszterium a keszthelyi református templom felépítésére 1000 pengőt adományozott.

A kollégiumi Kántus záróközgyűlése jún. 15-én ment végbe, a kollégium énektermében. A záróközgyűlésen megállapítást nyer, hogy az elmúlt 1926—27. évben a kollégiumi Kántus összes bevétele 3450.06 P, összes kiadása 2451.06 pengő volt. Ebből a tagok jutalmazására temetések, alapítványi kamatokból, adományokból, hangverseny és ünnepélyek jövedelméből 1200 pengő fordított. A záróközgyűlésen a maradványból jutalmazásra került 520 pengő, ehez járul a sárospataki hangverseny költségeinek a megtérítése, úgyhogy a szorgalmas tagok az 1926—27. évben 2000 pengő jutalomban részesültek. A tavozó IV. évesek nevében Magyar

Bertalan kántus-jegyző mondott búcsúszavakat, melyre meleg hangon Szigethy Gyula főiskolai énektanár válaszolt. A záróközgyűlés a régi diáknóta: „Ballag már a vén diák” eléneklésével ért véget.

A debreceni református kollégium évvégi ünnepélye június 14-én ment végbe a Nagytemplomban és az oratóriumban. A nagytemplomi istentiszteleten imádkozott dr. Erdős Károly lelkészkepzőintézeti igazgató, énekelt a kollégiumi Kántus. Istentisztelet után a kollégium oratóriumába vonult az ifjúság. — A Hymnus eléneklése után Karai Sándor kollégiumi igazgató megemlékezve a beteg dr. Baltazár Dezső püspökről, megtartotta beszámoló beszédét. Ezután üdvözlések következtek. Az egyházkerület nevében görög Degenfeld József egyházkerületi főgondnok üdvözölte a tanári kart és az ifjúságot. A városi tanács részéről pedig dr. Vargha Elemér tb. főjegyző mondott meleg szavakat. Az ünnepélyt a S zózat hangjai rekesztették be.

A Magyar Gyermekorvosok Társasága jún. 14—15. napjain tartotta évi rendes kongresszusát a Tisza István Tudományegyetem gyermek-klinikáján, 16—17-én pedig a Fogorvosok tartották konferenciájukat a sebészeti klinikán. Vasárnap pedig a konferenciákon résztvevők kirándulnak a Hortobágyra.

A hajdúnánási református lelkészválasztás július 3-án lesz. A pályázati határidő június 4-én járt le. A pályázati határidő alatt 11 pályázat érkezett be. A jelölőbizottság Veres Géza esperes-helyettes, lelkész elnöklete alatt jún. 9-én Hajdúszoboszlón gyűlt egybe. A bizottság a beadott okmányok alapján mind a 11 pályázót választhatónak jelentette ki.

Vallásos délután volt június 12-én az ispotályi református templomban. Prédikált Nagy Sándor s.-lelkész, énekelt Benyhe Imre. — Szavalt Bagosy Mária.

Új theologiai doktor. A debreceni Tudományegyetemen június 11-én avatták doktárrá a szentséges hittudományból Nagy Gézát, az elszakított erdélyi református egyház egyik kiváló lelkipásztorát.

Lelkészválasztás. Keresztúry József sátor-aljaújhelyi segédlelkész, volt debreceni kollégiumi esküdtfelügyelőt és segédlelkészt a viski gyülekezet lelkészévé választotta. Isten áldása legyen a gyülekezeten és a fiatal, új pásztoron egyaránt!

Takarékpénztári csekkszámia 43,916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Pályázati hirdetés.

A mezőgyáni református iskolaszék pályázatot hirdet gróf Tisza István örökösök által

KUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

fenntartott Nagygyanté-pusztai református osztatlan elemi népiskolai férfitanítói állásra.

Fizetése: 1. Kézpénz az uradalom pénztárából 320 p. kor. 2. 24 köbméter hasábtüzifa. 3. 8 hektó tisztabúza. 4. 16 hektó kétszeres-búza. 5. 10 hektó árpa. 6. 8 hektó szemes-tengeri. 7. 4 hektó bor. 8. Tandíj 50 gyermek után, a 2 p. kor. 9. Egy drb sertéslegeltetés. 10. Kettő drb tehén téli-nyári tartás és gondozás. 11. Egy hektó főzelék. 12. 50 kgr. só. 13. $2\frac{2}{12}$ hold tengeriföld, bevetve. 14. Lakás természetben, kerttel, tisztítással, javítással. 15. 3.40 kgr. ocsú. Értékegység 37. Fizetékiegészítés az iskolafenntartótól.

Kötelessége: A református egyház tanterve szerint egy — hat vegyes osztály tanítása, vasárnapokon bibliamagyarázat és ismeretterjesztő vallásos előadások tartása, a kántori teendők végzése úgy az istentiszteleteken, mint a temetéseken, a lelkésznek belmisszió téren segédkezni, egyházi természetű rendelkezések végrehajtása. A gyantéi levante ifjak oktatása. A nyári nagyszünet alatt külön díjazás mellett az uradalomban reábizott felügyeletet teljesíteni.

Pályázati határidő július 10. Pályázhatnak református vallású okleveles tanítók. Menekültek és B) listások előnyben részesülnek.

Pályázati kérvényüket szükséges okmányokkal felszerelve: dr. Rakovszky Ivánné önmagmértóságához címezve, Református Iskolaszék Mezőgyán címre küldendők.

Mezőgyán, 1927 június 14.

Téglás Ferenc,

ref. lelkész, iskolaszék elnöke.

1—2

SESZTINA LAJOS

vasnagyszerkedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárú

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

A debreceni református leánynevelő-intézet június 15-én, a Kossuth-utcai templomban tartotta tanévzáró istentiszteletét. Imádkozott dr. Boér Károly vallásnár. Énekelt a leányközépfiskolai és tanítónőképzőintézeti énekkar.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SARJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélyszerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáimért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

Debrecenben rendelések átvételére Tóth József szabómester úr Csapó-utca 59. szám. — Ujpesten Petőcz Endre szabómester úr készsége állanak feleim szolgálatára.

Tekintetes SZÁNTÓ JÓZSEF papi szabó cég

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Folyó hó 3-án kelt levelére értesitem, hogy Thomay Dezső teológus barátom jelenleg ugyan még Debrecenben tartózkodik, de június 1-től kezdve már Vésztőre (Bihar m.) van segédlelkésznek kinevezve. Palástra azonban sürgősen szüksége van s így szíveskedjék Szántó úr ezt még debreceni címére elküldeni.

Nem mulaszthatom el, hogy annak a palástnak a készítéséért, amelyet nekem még 1925-ben édes anyám rendelt Önöknél, ne gratuláljak.

Már két éves. Sokszor megázott s úgyszólván minden nap használatban van, de mégis új, jó, izléses és csinos. Minden teológus barátomnak és segédlelkész társaimnak szívesen és jó lelkiismerettel fogom a céget figyelembe ajánlani.

Debrecen, 1927 május 6.

Tisztelettel:

Tukacs György, debreceni s.-lelkész,
főiskolai szénior.

Kedves Szántó Úr!
Gyülekezetem abból az alkalomból, hogy a biharmegyei Ártándra megválasztottak rendes lelkésznek, egy szép palásttal és süveggel óhajt megajándékozni, melynek december 15-re legkésőbb itt kell lenni, mivel már karácsonykor, vagy előtte vasárnap kibúcsúzom. Kérem ezért azonnal értesíteni Szabó Károlyné címére, hogy a közönség előtt felmutathassa, zárt levélben, hogy mennyibe kerül 159 cm. hosszú palást és 58-as süveg.

Válaszát várva és méltányos árat remélve, maradok kíváló tisztelettel
Kaba, 1926 nov. 30. Koródy Gyula, ref. lelkész.

Kedves Szántó Úr!
Az általa küldött palást és süvegnek csinosága, szépsége, művészi kivitele nagyon meglepett bennünket s igazán nagyon meg vagyok elégedve.

A pénz postán beküldetett.
Kaba, 1926 dec. 13.

Koródy Gyula, ref. lelkész.

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

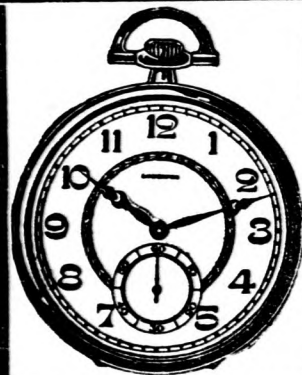
Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református ápoloda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

Teljes ellátásra felveszek az 1927-28. tanévre, három, négy intelligens tanuló-leányt. Elsőrangú ellátás és felügyelet. Zongorahasználat, fürdőszoba. Internátusival azonos díj. Bővebbet levélben. Dicsőfi Margit, tanítónő Debrecen, Kossuth ucca 33. Dóey intézet címre kérek ajánlatokat.

Debreczeni István

órás-mester

Debrecen, Péterfia-u. 8.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Speciális órák javítása

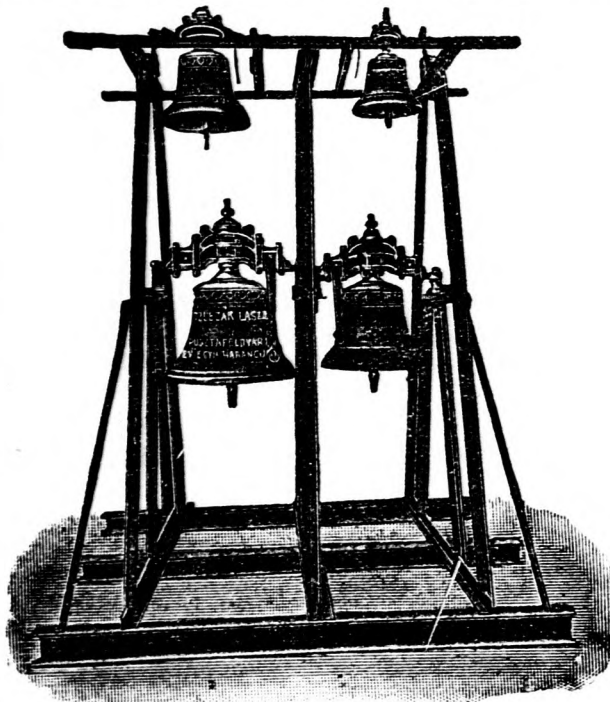
Mindennemű órák raktára.

Az 19. évi debreceni iparkiadáson díszoklevéllel, a budapesti orsz.kiadáson aranyéremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓRHÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocikkal. Telefon: Lipót 913-53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz. Kézművesipari Társulat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által díszoklevellel kitüntetve.

ELISMERŐ BIZONYÍTVÁNY.

Alulírott a Ronádfa-Hernádfai református egyházközség nevében is kedves kötelességet teljesítünk, midőn hálás köszönetünket és elismerésünket fejezzük ki Szlezák László budapesti haranggyáros urnak gyülekezetünk részére öntött, remek kivitelű, gőnyörű érces hangú harangokért.

A Szlezák haranggyár további működésére Isten gazdag áldását kérve őszinte köszöntésünket jelentjük.
Ronádfa, 1927 május hó 20-án.

Horváth János
ref. egyházközs. gondnok.

nyéki Zeke Gyula
református lelképásztor.

Protestáns egyházi irodalom.

Ujdonságok !

	Pengő
Andrási K.: Bibliamagyarázatai . . .	4.—
Czeglédy S.: Imádkoztatok és buzgón kérjetelek (imakönyv) kötve . . .	2:20
Ugyanaz díszvászonkötés	4.—
Ugyanaz bőrkötés	8.—
Csűrös: Példánakokáért	2:80
Farkas: A magyarországi protestáns egyház hitbajnokai	—64
Fosdick: Az imádság értelme	2:80
— A hit értelme	4:50
Gönczy: Isten hatalmas keze alatt (prédikációk)	7:50
Hastings: Isten napjai (ifjúsági prédikációk)	4.—
W. Heins: Református dogmatika	14.—
Ince Gábor: Az örökkévaló tornácában	1:36
Kolfhaus: Dr. Kuyper Ábrahám életrajza	9:50
Makkai: Magyar fa sorsa (Ady tanulmány)	3:50
Ravasz: Magyar bánat	1:20
— A halál árnyékában	8.—
— Tudom kinek hittem	12.—
Szabó: Miatyánk	1:28
Vasárhelyi: Megvigasztaltatva — vigasztalni	8.—

Vizsgai jutalomkönyvek:

Gyökösi: Debreceni meséskönyv . . .	2.—
Kőrösi Kálmán: Hit és haza (versek)	—20
Protestáns családi könyvtár kötetenként	—80
Tóth: Tiszteletes bácsi meséskönyve .	2.—
Uray Sándor: Méliusz kis könyvtára 10 füzet	3:60

Kaphatók a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zenemű nagykereskedés

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

Postai megrendelések azonnal expedílatnak.